

DE AFGELOPEN 60 JAAR LEIDDE NATHEID ZEVENMAAL TOT EEN **MISOOGST**. ZEEUWSE AARDAPPELTELERS ONDERVINDEN DE MEESTE NADELEN VAN REGENOVERLAST.

Aardappel lijdt meest van nat seizoen

ARDAPPELEN hebben het meeste last van een nat voorjaar of natte herfst. Heftige buien in de zomer of andere weersextremen doen er veel minder toe. Gewasonderzoekers van Wageningen UR en het Louis Bolk Instituut maken dat op uit een analyse van aardappelopbrengsten en weergegevens van de afgelopen 60 jaar.

De uitkomst van dit onderzoek is verrassend: de laatste 60 jaar is de aardappelooft zeven keer flink tegengevallen, waarvan vijf keer door een late pootdatum of verregend rooiseizoen. Van twee misoogsten was de oorzaak niet meer te achterhalen. De laatste misoogst dateert van 1998. In dat natte najaar bleven veel aardappelen in de grond. In Flevoland werd toen de aardappelopbrengst gemiddeld gehalveerd, valt uit CBS-cijfers af te leiden. Ziekten, plagen, hitte of droogte veroorzaakten tot verrassing van de onderzoekers in geen van de onderzochte jaren (1951-2010) een misoogst.

Van 1965 tot 1985 ging het groeiseizoen vier keer zeer nat van start. In het langdurig natte voorjaar van 1983 werden veel poters pas kort voor de langste dag gepoot. In de jaren met late pootdata bleef de aardappelopbrengst vele tonnen per hectare achter bij het langjarig gemiddelde. In de kwarteeuw erna rapporteerden aardappelonderzoekers geen opbrengstderivingen door te late pootdata.

Afgaande op te verwachten klimaatveranderingen vermoedt gewasonderzoeker Pepijn van Oort van Wageningen UR dat telers in de toekomst vaker met een nat voorjaar te maken krijgen. Ook de kans op een natte nazomer stijgt volgens hem. Vooral langdurige perioden met enige regen zijn desastreus. Daardoor krijgt de grond geen kans om op te drogen.

Kuststrook natst

In de nazomer en herfst valt de meeste regen in de kustprovincies. Volgens langjarige metingen van weerinstituut KNMI

krijgt de kuststrook in de drie herfstmaanden 60 à 100 millimeter meer neerslag te verwerken dan het binnenland.

Het KNMI schrijft de extra regen langs de kust toe aan het grote verschil in temperatuur tussen het nog warme zeewater en de lucht erboven en de koude lucht op grotere hoogte. Water verandert langzamer van temperatuur dan lucht. Hoe groter dit temperatuurverschil tussen zeewater en lucht, des te groter is de buienactiviteit in de nazomer en herfst. Zodoende maken telers in de kustprovincies meer kans op een verregend rooiseizoen dan hun collega's dieper landinwaarts. De invloed van de zee is ook aan de luchttemperatuur op de regionale weerstations af te lezen: in Vlissingen is het in september gemiddeld 13,2 graden, tegenover ruim 9 graden in Eelde (Dr.).

Grofweg komen aardappeltelers vanaf 300 millimeter neerslag in de periode van 20 augustus tot 4 november in de problemen, zo blijkt uit de analyse van 60 jaar aardappelteelt in Nederland. Op verschillende weerstations kwam vorig jaar de hoeveelheid neerslag in deze periode gevaarlijk dicht bij deze drempel. In 1998 is die drempel fors overschreden, net als in 1974, het najaar dat soldaten werden ingezet bij het binnenhalen van de aardappelooft.

In het Zuidwesten komt een nat najaar extra hard aan. Op de Zeeuwse en Brabantse klei is 280 millimeter neerslag in de periode van 20 augustus tot 4 november al problematisch, aldus Van Oort. Vanaf die grens laten aardappeltelers in Zeeland en de Noordwesthoek van Brabant voor elke millimeter neerslag extra bijna een procent van het areaal in de grond zitten. Volgens deze rekenregel is bij 340 millimeter de helft van het areaal op de kleigronden van Brabant en Zeeland niet meer te rooien. Ter vergelijking: in Limburg wordt bij eenzelfde hoeveelheid neerslag 13 procent van het areaal niet gerooit. Aardappeltelers in Groningen, Flevoland en Noord- en Zuid-Holland laten bij 340 millimeter neerslag in de periode 20 augustus-4 november 16 procent van het areaal ongerooit.

Seizoenverwachting

Aardappeltelers zijn gebaat met een weersverwachting voor de lange termijn, stelt Van Oort. Ze kunnen dan vroeger starten met rooien en zo een misoogst voorkomen. De Wageningse onderzoeker heeft zijn bevindingen daarom aan het KNMI meegedeeld, maar hij weet dat het opstellen van een betrouwbare langetermijnverwachting geen sinecure is. Van Oort weet nog niet of zijn onderzoek een vervolg krijgt.

Gert van den Berg

FOTO: HENK RISWICK

Flinke regen in het voor- of najaar leidt tot een misoogst. Heftige buien in de zomer of andere extremen, zoals droogte, leiden niet tot echte misoogsten, blijkt uit een analyse.